

פרטי כל מס' 25g

מישיבת ועדת הכספים

ביום ד', ג' בשבט תשי"א-10.1.51

נוכחים חברי הועדה:

היו"ר ד.צ. פנקס
י. אפרתי
י. בדר
א. בן-אליעזר
א.מ. בניחובסקי
ש. דיין
ה. פורדר
א. הרצפלד
פ. נפתלי
ס. סנה
ג. דפטור
י. רוקח

מוזמנים:

שר האוצר א. קפלן

מ. אילון - מזכיר ועדת הכספים
ש. ספיבק - מטעם האוצר

הישיבה נפתחה בשעה 09.30.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני פותח את הישיבה.
התכנסנו היום כדי לדון על חוק האשראי
האמריקאי, על מנת שנביא אותו עוד היום לפני הכנסת, כדי לאפשר לממשלה
לפעול.

אני מבקש, אם אפשרי הדבר, ששר האוצר יסביר
לנו את דבר 65 המיליון ל"י הבלתי ידועים עדיין, כלומר, מדוע צריך
לעשות זאת בחוק זה, כי ההסבר על כך לא ניתן בכנסת.

שר האוצר א. קפלן:

(מוסר הסברים בנוגע ל-65 מיליון ל"י).

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני מציע שנחלק את החוק לשני סעיפים;
דבר זה נחוץ גם, לדעתי, למטרות האוצר.
אני מציע שהחוק ייקרא: חוק הלואות חוץ. יהיה סעיף המדבר על המילווה
האמריקאי וסעיף שני: "האוצר רשאי לקבל הלואות אחרות, בסכום שלא יעלה
על 65 מיליון דולר, לפי התנאים שיקבעו". על כל אשראי כזה ישסור
שר האוצר הודעה על הסכומים והתנאים, לידיעת ועדת הכספים. אני אינני
דורש שהתנאים יובאו קודם לאישור, אולם צריך להיות גוף של הכנסת, שיקבל
הודעה בכמה השתמשו. אם דבר זה מוסכם, אפשר לנסח אח"כ. לפי הנסיון
בעבר, אני יכול לומר ששר האוצר ודאי ימסור לנו על כל הדברים האלה.

יש לנו הצעה מנוגדת לגמרי, שהוגשה ע"י חבר

הועדה סנה.

א. בן-אליעזר:

אנו הבענו אתמול את דעתנו בשאלה זו, באופן עקרוני. אני רוצה לדבר בצורה הגלויה ביותר ולומר, שרצוננו הוא לעזור במידת האפשר לממשלה להשיג את הקרדיט הדרוש, במהירות האפשרית ובתנאים הטובים ביותר, למען השג את הדברים החיוניים ביותר הדרושים למדינה. אבל יחד עם זה, אנו חושבים כי מחובתנו, ולא רק מזכותנו, לקבל ידיעות מפורטות על הפעולות, לא רק הודות לרצוננו הטוב של שר האוצר - שאני מעריך מאד ומאמין שיביא את הדברים לידיעתנו - אולם אנו רואים זאת כחובה. אנו בדעה ברורה, שלא בכל מקום אפשר להשיג קרדיט או מילון באותם תנאים בהם משיגים זאת באמריקה, צרפת או שווייץ.

שר האוצר א. ספלן:

הכוונה איננה למילונים כאלה; אם יהיו כאלה, יהיה זה כסף להוצאות ולא תמורת מלאי או סחורות, ואז ברור שאביא זאת לוועדה.

א. בן-אליעזר:

אני מציע להפריד בין שני הסעיפים האלה. אין ברגע זה הלואה של מאה מיליון; יש חוק על 35 מיליון, שודאי יקבל אישור הכנסת ואח"כ אנו מציעים, במקום 65 מיליון אפילו להעלות את הקרדיט לממשלה, כדי שתוכל לקבל יותר, למשל 75 מיליון ל"י, אבל לא בחוק זה. אינני רוצה שיתקבל הרושם שהחוק הוא אחיד, ולשר או לממשלה ישנה כבר כתובת אליה יפנה וממנה יקבל מאה מיליון דולר, או את הפרש בין מאה מיליון ל-35 מיליון דולר.

אני מציע לכתוב, בהסמכת ועדת הכספים.

כלומר הצעותי הן שלוש: הפרדה בין שני הסעיפים; הגדלה ל-75 מיליון ל"י; "בהסמכת ועדת הכספים".

ה. פורדר:

ברצוני להוסיף מלים מספר לאינפורמציה של חברי הוועדה, היות ואני כבר ניהלתי מו"ט כזה. כאשר דברנו עם הבנק בארפת, היתה אחת השאלות הראשונות השאלה המשפטית. אני צריך להודות עכשיו שאמנם אמרתי שיש לי סמכות, אם כי היה ברור לי שאין לי באופן פורמלי סמכות לחתום. אמנם עטיתי בקשר עם שר האוצר, אבל זה לא הספיק. לפי נסיוני זה אני תומך בתוקף בדעה שעל הצד הפורמלי להיות בסדר. לכן, אינני מוכן לקבל את החיקון של בן-אליעזר על "הסמכת ועדת הכספים", ומוכן לקבל את הצעת פנקס, על הודעה של השר בוועדה. אני רוצה לומר לבן-אליעזר, כי אם ברצוננו לעזור לממשלה, אין כל אפשרות במצב מסובך כזה לקבל אשראי, אם הגקודה הפורמלית אינה בסדר מן ההתחלה.

פ. נפתלי:

אני מקבל את הדעה של ניסוח שני סעיפים נפרדים בתוך החוק על 35 ועל 65 מיליון ל"י, אולם אינני רואה כל הועלת בשני חוקים, כפי שהציע בן-אליעזר.

אם נקבל את ענין ההסמכה לפני המעשה, הרי זה נוטל מהענין אח כל תכנון.

בנוגע לרו"ח, אני מציע שלא תהיה הודעה על כל מקרה, כי אם כל רבע שנה, או אפילו כל חודש.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני מעדיף יותר הודעה על כל טרנסאקציה.

י. רוקח:

אני מצטער שהדבר לא הובא לפנינו בצורת שני חוקים, אולם לא אעמוד על זה. אני מציע שיהיו שלושה סעיפים: (1) המילון האמריקאי; (2) בו ידובר על ה-65 מיליון ל"י; (3) תנאי התשלום, וכן גם זמני התשלום, ייקבעו בהתאמה עם ועדת הכספים.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני רוצה לנסות להגיע לנסוח מוסכם:
"חוק אשראי חוץ, תשי"א-1951".

1. הרשאה לקבלת אשראי: שר האוצר מורשה בזה לקבל בשם מדינת ישראל מהבנק ליצוא ויבוא של וושינגטון, סטנדרט... (למחוק: "או ממקורות אחרים") אשראי עד לסכום וכו'.
2. הרשאה לחתימת מסמכים: א) שר האוצר רשאי לחתום בשם מדינת ישראל על הסכמים עם הבנק ליצוא ויבוא של וושינגטון בקשר לאשראי האמור, ועל שטרי חוב של מדינת ישראל שישמשו ראיה לאשראי זה. ~~ב) שר האוצר רשאי לחתום בשם מדינת ישראל על הסכמים עם הבנק ליצוא ויבוא של וושינגטון בקשר לאשראי האמור, ועל שטרי חוב של מדינת ישראל שישמשו ראיה לאשראי זה.~~
3. הרשאה לקבלת אשראי ממקורות שונים: נוסף לאמור לעיל, מורשה בזה שר האוצר לקבל בשם מדינת ישראל עד סכום כולל של 65 מיליון דולר (מטבע של ארצות הברית של אמריקה), ממקורות חוץ שונים, ולקבוע את התנאים וזמני הפרעון של אשראי כזה.
4. שר האוצר רשאי לחתום, בשם מדינת ישראל, על הסכמים עם בנותני האשראי בקשר לאשראי כזה ועל שטרי חוב של מדינת ישראל, שישמשו ראיה לאשראי כזה.
5. שר האוצר רשאי לחתום על מסמכים כאלה בעצמו או ע"י נציגים בחו"ל, שימנה לכך בכתב בחתימת ידו.
6. תחילת תוקף האשראי (בשאר בלי שינוי).
7. ביצוע - שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה. הוא יודיע על כל אשראי שקבל לפי סעיף 3 ו-4 ועל תוכן כל הסכם שחתם בקשר לזה, לוועדת הכספים של הכנסת.

י. בדר:

אני רוצה שיפוי כוח כזה של השר יהיה מוגבל בזמן; אני סוכן אפילו לשנתיים.

היו"ר ד.צ. פנקס:

הצעתך אינה ריאלי, ביהוד אם אתה מאריך כל כך את הזמן. היה בה טעם אילו היית מציע 6 חדשים, אבל לא יותר משנה.

י. אפרתי:

אני מציע לא להכניס זאת בחוק, כי זה יגרע מאוד, ביחוד כלפי חוץ.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אפרתי צודק כשהוא אומר שזה יגרע הרבה ביחוד כלפי חוץ, ולכן אני מציע לבודד להסיר את הצעתו.

אשר להודעת שר האוצר, אינני מסכים שהיא תימסר ככל תקופה סדוּימת; השאלה היא אם תוך 15 יום או 30 יום מיום חתימת היסכם.

ס י כ ו ם :

הוחלט לכתוב: "תוך חודש ימים מיום חתימת ההסכם". סעיף 7 יהיה, אם כן: "שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה. הוא יודיע על כל אשראי שקבל, לפי הסעיפים 3 ו-4, ועל כל הסכם שחתם בקשר לזה, תוך חודש ימים מיום חתימת ההסכם, לוועדת הכספים של הכנסת."

א. בן-אליעזר: ברצוני לציין, כי מה שאמר אתמול שר האוצר על חשיבות העובדה שחוק סמין זה עובר בהסכמת רוב גדול של הכנסת, נראה בעינינו כנכון וכחשוב מאד, ואנו רוצים לתרום את תרומתנו בשאלה זו. על כן, לא הייתי רוצה שהועדה תעמיד אותנו במצב שטא נצטרך להימנע; אנו רוצים להצביע בעד המילווה האמריקאית. אני מבקש שתתחשבו בהצעתנו להפריד את הדבר לשני חוקים.

היו"ר ד.צ. פנקס: אני אטור הוצעה בכנסת, שהועדה שקלה אם לעשות זאת בחוק אחד או בשני חוקים, ולשם פשטות הענין, יעילותו ובהירותו, הסכימה שיהיה זה חוק אחד.

א. בן-אליעזר: אם כך, אני משאיר לעצמי רשות להודעה בכנסת בענין זה.

היו"ר ד.צ. פנקס: חבר הועדה ד"ר סנה מציע שמעוף 1 של החוק יהיה כולהלן: "א) שר האוצר מודעה בזה לנהל מו"ס עם מוסדות אשראי בארצות חוץ בדבר קבלת אשראי לצרכי פיתוח בהתחשב עם האמור בסעיפים ב) ו-ג).

ב) לא ינהל מו"ס עם מוסדות אשראי על הצעות אשראי המטילות תנאים משעבדים מבחינה מדינית או כלכלית.

ג) לא ינהל מו"ס על חוזה אשראי המחייבים דו"חים למוסדות אשראי או לממשלות ארצותיהם על עניני מדינת ישראל, כגון: תכניות פיתוח, אוצרות טבע, מטבע, מדיניות שכר ומחירים וכיו"ב, שלא ניתן להם פומבי במדינת ישראל, ולא על חוזה אשראי המחייבים התייעצות עם מוסדות אשראי אף ממשלות ארצותיהם בכל ענינים מהענינים הנ"ל.

ד) שר האוצר יביא לפני הכנסת כל הצעת חוזה אשראי ויהיה רשאי לחתום על חוזים שישמשו ראיה לאשראי זה.

ה) שר האוצר מטונה על ביצוע חוק זה."

י. נדר: בהצעות סנה ישנו משהו שהייתי מצביע בעדו, אך רק אילו היה בא נוסף להצעה לסעיפים המוצעים בחוק, ולא במקומם. לכן, אני מציע שההצבעה תהיה קודם כל על תיקוניו של סנה במקום הסעיפים הקיימים בחוק, ואח"כ על הוספת.

ס. סנה: אני חושב שהפרוצדורה של ההצבעה צריכה להיות כך, שיו"ר הכנסת יצביע תחילה את ההסתייגות שלי, ואם היא תיפול, הוא יצביע את הנוסח של החוק.

י. נדר: זוהי פרוצדורה חדשה לגמרי ואני מתנגד לה.

ס. סנה: אבל זאת קבעה ועדת הכנסת.

י. נדר: אני סוחה נגד הפרוצדורה הזו ואמטר שוב, כי אילו היינו מצביעים בעד סעיפים אלה באופן נוסף ולא במקום הסעיפים הקיימים, הייתי אולי מצביע בעדם.

היו"ר ד.צ. פנקס: נראה לי באמת שזהו תקדים שעור לא היה בהצבעות בכנסת, אבל האחריות הפעם אינה חלה עלי, כי אם על ועדת הכנסת.

י. בדר:
אני מציע הגבלת סמכויות בחוק בכוון זה,
שלא תהיה אפשרות לעשות כל מיני הסכמים
פוליטיים ולפגוע באוצרות הטבע של המדינה.

שר האוצר א. ספלן:
אם הועדה תצביע נגד הצעתו של ד"ר בדר,
יצא כאילו אנו בעד הסכמים משעבדים, ##
וכרור שדבר זה הוא לגמרי לא רצוי. אני מבקש מד"ר בדר לשקול את האפקט
הפוליטי של דבר זה.

י. בדר:
הניסוח של הצעתי יהיה כזה, שלא יפגע במה
שהשר חושש כי יפגע.

היו"ר ד.צ. פנקס:
אני מציע שד"ר בדר ישקול עוד אם להגיש
הסתיגות ברוח זו; אבל אם יגיש אותה,
מי בעדה?

ס י כ נ מ :
לאחר הצבעה נדחתה הצעתו של ד"ר בדר.
ד"ר בדר שומר לעצמו זכות הסתיגות בקשר
לכך, וכן בקשר עם הטלים: בהסכמת ועדת הכספים.
החוק נתקבל ברוב קולות נגד 2.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00.

=====